

NASZ GŁOS

Cena egzemplarza
15 gr.

Prenum. kwartalna:
w Tarnowie 2 25 zł.
na prowincji 2 50 zł.

Tygodnik polityczno-społeczny.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: TARNÓW, UL. SEMINARSKA 7

Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godziny 4. do 5. po południu.

Telefon Nr. 433.

Konto P. K. O. Kraków 407.615.

Telefon Nr. 433.

Drobne ogłoszenia
za słowo 15 groszy.

Ogłoszenia handlowe
według obliczeń

Dwudziesty czwarty marca.

Naród, który chce żyć, rozwijać się i godziwymi środkami dochodzić do szczytu swego rozwoju i potęgi, musi przyszłość swoją budować zawsze na fundamentach przeszłości. Musi nieustannie sięgać pamięcią wstecz i czerpać — jak z ożywczego źródła — nauki, wskazania, przestrogi, a także otuchę, wiarę i moc do życia narodowego we wszystkich jego przejawach twórczych.

Nam Polakom ta przeszłość tak żywo się zawsze przypomina! A już szczególnie winniśmy — jak bezcenne skarby dzisiejszego życia narodowego — czczyć chwile naszej wielkiej chwały, przesileni, gwałtownych wstrząśnień, wskrzeszać w pamięci naszej dawne ojców czyny, aby budzić z uspienia oziębłości, obojętności i apatii ducha narodowego, poczucie godności narodowej oraz niezmożone zaufanie i wiarę w naszą żywotność i siły własne.

Sto trzydzieści pięć lat mija od owego momentu, gdy zatrwożony naród polski w imieniu i ku obronie zagrożonej Ojczyzny powołał Tad. Kościuszkę na naczelnego wodza powstania. —

W dniu 24 marca 1794 przybywa Kościusko do Krakowa i na rynku składa wiekopomną przysięgę wobec nieprzebranych tłumów wszystkich warstw i stanów oraz wojska, że powierzona mu władza „na niczyj ucisk prywatny, lecz jedynie dla obrony całości granic i ugruntowania praw narodu, swobód obywatelskich i jego wolności używać będzie“.

Ocenić należy znaczenie i doniosłość chwili oraz stanowisko Tad. Kościuszki, jako nieśmiertelnej pamięci Bohatera narodowego i zrozumieć tytuł do niewygasłej nigdy dlań wdzięczności całych pokoleń — mimo że dzieło w całej pełni nie doszło do skutku — można tylko na tle tej epoki, która wydała tak genialnego człowieka, jakim był Kościusko.

Genjusz świetlanej postaci jego znalazł pod tchnieniem tej epoki stosowny moment dla siebie. Okazał się rzecznikiem szczytnych idei szlachetnie czujących warstw narodu. Stał się żywym wyrazem protestu przeciw gwałtowi i bezprawiom, oraz obrońcą skalanego honoru narodowego.

Była to właśnie chwila, gdy owo nad miarę wybudujące wyodrębnienie i buta szlachty, doprowadzające w życiu politycznym do takiego wprost absurdu, jak potworne „liberum veto“, fatalny i w skutkach straszny stan anarchii politycznej i moralnej, upadek kultury, bankructwo finansowe bezwładność militarna.

Ten indywidualizm szlachecki, nie uznający w rozprężeniu swem poza tem prawie nikogo i niczego, tudzież podniecany z zewnątrz, zaznaczył się czynnie w chwili, gdy naród własną

siłą twórczą wstępował na drogę odrodzenia. Polska stawała się bezsprzecznie przodowniczką w postępie kulturalnym i oświatowym ludów w Europie, zdobywając sobie ustrój pierwszorzędnego znaczenia drogą ofiar wzajemnych, nie przewrotu, rewolucji i terroru.

Polska wchodziła w fazę świetnego rozwoju. Nowe pokolenie wzrosło pod zdrowym, ożywczym tchnieniem nowych prądów, przejęte szczerym duchem obywatelskim i uczuciem patriotycznym, podjęło tę wielką pracę z całym poświęceniem i energią i zdołało — mimo rozliczne trudności i przeszkody — stworzyć podwaliny dla lepszej przyszłości.

Fakt ten stał się już po pierwszym rozbiore wybitnym w skutki okresem: licznym, ciemnym jeszcze masom otworzył oczy, rozwiął złudzenia patrzących na wszystko różowo i bezkrytycznie i skupił naród do pracy.

A wykwittem jej był Wielki Sejm, wiekopomna Konstytucja 3-go Maja. Był to ciąg dalszy pracy, zbiory posiewu znanych, wielkich, wybitnych i zasłużonych mężów. Było to wprowadzenie w życie bogatego programu reform, znanych już ze świetnej literatury współczesnej. Usunięcie wszystkich wad dawnego ustroju, pomnożenie wojska, ograniczenie wszechwładzy magnatów przez prawo o sejmikach, danie pewnych przywilejów mieszczańcom, opieki ludowi wiejskiemu, wolność słowa, druku i t. d. Stworzono najlepszą formę rządu, na jaką dotychczas mogła się zdobyć Europa.

Ale w ten triumf wplotło się niestety i nieszczęście. To owa chwila przesileni, to tragiczne napięcie polityczne, które odzywa się zgrzytem żelaza po szkło w tej przepięknej symfonii: protest Targowicy przeciw Konstytucji majowej, straszne, niebywałe w dziejach narodów gwałty rosyjskie, walka, następny (drugi) rozbiór i powstanie Kościuszki.

W obronie tych wszystkich praw zdobytych, w imię protestu przeciw gwałtom rozbiórów chwytła naród za oręż. W imię takich hasel staje Kościusko na czele powstania i przysięga walczyć tak długo, dopóki kraj polski nie będzie wolny od obcego żołnierza i wszelkiej zbrojnej siły i całość granic zabezpieczoną zostanie, by potem postanowić z narodem o „przyszłej swojej i następnych pokoleń szczęśliwości“.

I zaczęła się Głgota narodu dołskiego. A chociaż poprzez „miraż Racławic“ przebiło się niestety ponure widmo Maciejowic przez zdradę i przez moc wrogów, Tad. Kościusko pozostał na zawsze ową świetlaną postacią, drogowskazem i pochodnią dla wszystkich pokoleń!

Wysowa — Zdrój, ad Gorlice.

Władysław Janikowski.

Kiedy Papież wyjdzie poza mury Watykanu?

Wielkie zainteresowanie w całym świecie wywołuje zagadnienie, kiedy Papież po raz pierwszy wyjdzie z Watykanu.

Ze sfer rzymskich, dobrze poinformowanych wyszła temi dniami wiadomość iż nastąpi to w święto Wniebowstąpienia, które przypada w r. b. dnia 9-go maja.

Ponieważ parlament włoski, po wyborach dnia 24 marca, otwarty będzie dnia 21 kwietnia i

zapewne jako pierwszy punkt programu zatwierdzi konkordat z Watykanem, przeto już w końcu kwietnia Ojciec święty będzie miał pełną swobodę ruchów.

Zwykle Papież przed 1870 r. udawali się uroczycie w dzień Wniebowstąpienia na solenne nabożeństwo do kościoła św. Jana Laterańskiego, dlatego przypuszczenie, iż dnia 9 maja w święto Wniebowstąpienia Pańskiego Papież

TREŚĆ

- Dwudziesty czwarty marca
Kiedy Papież wyjdzie poza mury Watykanu?
Zjazd faszystów w Rzymie
Imieniny Marszałka Józefa Piłsudskiego
Handel przed ruiną
Fala protestów w związku z projektem podwyższenia komornego
Legjonista Kaszubski
Dom dla bezdomnych chłopców im. Marsz. Piłsudskiego
Zielony budżet Tarnowa
Co miasto będzie budowało w tym roku?
W sprawie kolei Tarnów—Kielce
Tarnów weźmie udział w Wystawie Pozn.
Lekcja chodzenia po ulicach
Kiedy będzie posiedzenie Komisji Rozjemczej Kasy Chorych?
Szkody w sądownictwie wskutek mrozów
Kronika

pierwszy raz oficjalnie wyjdzie poza mury Watykanu, wydaje się zupełnie uzasadnione.

Nadto ze sfer Watykańskich wyszła jeszcze i ta wiadomość, że Ojciec Św. w rozmowie z kardynałami oświadczył, iż po odwiedzinach w tym roku wielkich sanktuarjów w Monte-Casino, Loretto, Assyżu i Lourdes, przedsięwzięcie w r. 1930 podróż zagranicę, po Europie pragnąc osobiście pobłogosławić obywateli państw katolickich.

Z Tryjestu ma się udać Papież do Zagrzebia, Budapesztu, Krakowa, Warszawy, Wiednia, Monachjum, Brukseli, Dublinu, Paryża, Madrytu i Lizbony.

Program drugiej podróży w następnym roku w myśl gorących pragnień Piusa XI, obejmowałby Stany [Zjednoczone.

Zjazd faszystów w Rzymie.

Dnia 10 b. m. odbył się w Rzymie pierwszy po 5-ciu latach ogólny zjazd faszystowski. Wódz faszystwu, premier Mussolini, wypowiedział na zjeździe wielką mowę o wszystkich dziełach, dokonanych przez ustrój faszystowski.

Mówiąc o rozkładzie swej pracy premierowskiej Mussolini zaznaczył: „Udzieliłem 60 000 audjencji, zająłem się 1,887.112 sprawami obywateli, którzy zwrócili się bezpośrednio do mego osobistego sekretarjata. W każdym wypadku, nawet, nawet gdy zwracali się do mnie mieszkańcy najbardziej odległych wiosek, otrzymali zawsze odpowiedź. Nie wystarcza rząd mocnej ręki; należy, by naród w swych

== ZAKŁAD DENTYSTYCZNY ==

Dra Marjana Grabowskiego

ul. Prez. Narutowicza 22.

otwarty codziennie od 9—12 i od 3—6.

W niedziele i święta od 9—12.

Uprawniony technik dent. Antoni Traczewski.

Ulgi w spłatach.

rzędu, ujemnie wpływa na brak mieszkań i na zastój w budownictwie.

Projekt ten wywołał falę protestów ze wszystkich miast, zwłaszcza ze strony zrzeszonych lokatorów, którzy w ostatnich dniach zwołali do Warszawy wielki zjazd zrzeszeń lokatorskich z całej Polski.

Rezolucja, którą zjazd ten uchwalił, wskazuje między innymi na te okoliczności, że projekt nowej podwyżki komornego skierowany jest wyłącznie przeciwko ludności miast i że jest on niczem innym, jak tylko ukrytym podatkiem, obciążającym w zastraszający sposób mieszkańców miast.

Dalej rezolucja ta stwierdziła potrzebę rozpoczęcia szerokiej akcji rozbudowy kraju, a jako na źródła zdobycia przez rząd środków pieniężnych, wskazuje:

1) wprowadzenie przymusowej pożyczki wewnętrznej, 2) podniesienie cen na wyroby monopolów państwowych, 3) wysokie opodatkowanie placów niezabudowanych w miastach (ale placów mających charakter budowlany), 4) jednorazową daninę majątkową od nieruchomości, 5) zaciąganie specjalnych pożyczek zagranicznych na rozbudowę i t. p.

Jaki obrót przyjmie sprawa tego nowego obciążenia ludności miejskiej, pokaże najbliższa przyszłość.

Dom dla bezdomnych chłopców imienia Marsz. Piłsudskiego.

Sekcja żywego pomnika w Tarnowie rozporządza obecnie kwotą 146 tysięcy złotych, na którą składa się ok. 6.000 zł., jakie poprzedni Komitet budowy domu im. Marsz. Piłsudskiego zebrał, 15.000 zł., jakie uchwaliła wyasygnować na ten cel z dochodów Kasa Oszczędności, 25.000 zł. wstawione w budżet Rady Powiatowej i 100.000 zł. preliminowane w budżecie miejskim. Te dwie ostatnie pozycje 25.000 zł. i 100.000 zł. zobowiązała się Kasa Oszczędności pożyczyc zaraz po rozpoczęciu budowy domu dla bezdomnych chłopców.

Tak więc budowa domu rozpocznie się w tym roku i stanie pod dachem przed zimą. Projektowane jest poświęcenie kamienia węgielnego w dniu 11 listopada, jako w rocznicę niepodległości Ojczyzny.

Dom stanie na gruntach miejskich za cmentarzem wojskowym pod Chyszowem na pasie ziemi biegnącym wzdłuż toru kolejowego Tarnów-Szczucin prawie aż do ul. Klikowskiej. — Dla celów domu przeznaczono przeszło 4 morgi ziemi ornej, zdrenowanej tak, że Dom będzie mógł z uprawy własnej ziemi wyżywić część swych wychowanków.

Sekcja żywego pomnika liczy 11 osób. Prezesem jej jest p. asesor Jakubowski. Sekcja upoważniła 3 członków, a mianowicie: ks. prałata Lubelskiego, as. Jakubowskiego i inż. Studnickiego do przygotowania planów i plany te są już gotowe.

Dom dla bezdomnych chłopców im. Marsz. Piłsudskiego będzie szlachetnym i żywym pomnikiem dziesięciolecia odrodzenia Ojczyzny i najbardziej aktualnym w Tarnowie sposobem uczczenia imienia Naczelnego wodza, Marsz. Józefa Piłsudskiego.

Zielony budżet Tarnowa.

Zielony... określenie to odnosi się nie do całego budżetu miejskiego, ale do jego części. I znowu nie do tej części, która jest tylko pragnieniem gorącym miasta, zielonym pragnieniem, które w tym roku nie urzeczywistni się, ale do tej części, a raczej tych części, które traktują o żywej zieloności miasta. Nie od rzeczy będzie o tej zieloności podać cyfry, jakie miasto przewiduje na ten rok, aby zieloność miejską ponętniejszą uczynić.

A tęsknią ludziska do zieleni, do kwiatów, do wiosny, zwłaszcza że srogą zimą i długą przejażdżką musieli.

Ogród strzelecki. Nowością w ogrodzie miejskim będzie w tym roku rosarium, to jest kępka złożona ze 140 róż różnokolorowych i różnogatunkowych zasadzonych na głównym klombie przed bramą wejściową. Dosadzona będzie kolonia drzew morwowych, licząca już sto kilkadziesiąt drzewek, a położona w północno-zachodnim narożu ogrodu (za mauzoleum jen. Bema).

Ta część ogrodu, do niedawna bardzo zaniedbana, jest obecnie przeznaczoną dla zabaw dziecięcych. Kiedyś po 4—5 latach będzie miało miasto poważny dochód z tej kolonii morwowej, gdy zaprowadzi hodowlę jedwabników, których gąsienice żadnymi innymi liśćmi się nie żywią, tylko morwowymi. Na lewo przy głównym wejściu między bramą a kioskiem zasadzono jesienią u. r. dwa czworoboki grabków, które odpowiednio prowadzone i przycinane, po latach stworzą piękne cieniste altanki, na wzór grabowych alei w parku ks. Sanguszkii. Rury wodociągowe doprowadzone w roku zeszłym do stawu okalającego mauzoleum jen. Bema mają wypuścić ze swych paszcz wodę po uroczystościach Bemowskich; w każdym razie stanie się to tego lata, choćby nawet w tym roku uroczystości te się nie odbyły. Koniecznym jest odoosobnić mauzoleum t. j. otoczyć wodą, ponieważ stale go zanieczyszczają a nawet próbują uszkodzić niekulturalne i pluchowate jednostki odwiedzające wieczorem ogród miejski. Ze sprawą tą związana jest konieczność zamykania ogrodu latem od godz. 10 wieczorem, co da się skutecznie dopiero po założeniu wysokiego ogrodzenia od ul. Słowackiego. Ogrodzenie to założone będzie w tym roku. Na te wszystkie potrzeby przewidziano budżet miejski 39.600 zł., w czym mieści się utrzymanie personelu ogrodniczego.

Planty. Założone i ogrodzone w roku zeszłym ogromnym kosztem i nakładem pracy, będą w tym roku ozdobione kwiatami, a mianowicie w maju zakwitnie tam 450 tulipanów różnego koloru, ponadto na klombie kwitnąc będą całe lato pelargonje i begonje. Jesienią zasadzono wokół klombu 8 świerków srebrzystych sprowadzonych z Zasowa, a wzdłuż drózek śliwki ozdobne, akacje fioletowe i 27 wiązków kulistych. Wzdłuż muru zasadzono pięć róż, które w tym roku się rozrosną a w przyszłych dopiero zakwitną białą, różową i pasową. Różę i drzewka ozdobne sprowadzono ze szkółek hr. Zamojskiego w Zwierzynie koło Zamościa. Na środku klombu jest zasadzony dąbek; pod nim umieszczony będzie kamień, który bezinteresownie dostarczy pracownia kamieniarska p. Kulki i wykuje na nim napis: „Ten dąbek zasadzono w 10 letnią rocznicę oswobodzenia Polski“. W tym roku zbudowane będzie na plantach podziemne miejsce ustępowe. Na ten cel przewidziano budżet 5.050 zł., a wogóle na dalsze urządzenie plant 16.000 zł. Do obu tych ogrodów będzie sprawione 50 nowych ławek. Wszystkie też wgłębienia w ogrodzeniu koło plant będą w tym roku zaopatrzone ławkami.

Na nowy ogród miejski na Piaskówce wyznacza budżet 4.500 zł. Jest to kwota zbyt mała, aby można było rozpocząć tam jakieś inowacje. Będzie tam trzeba naprawić drogi, a zwłaszcza na pewnym odcinku drogę prowadzącą od ul. ks. Skargi na Piaskówkę. Piaskówka pozostanie nadal w charakterze zagajnika. Tam również miasto ma stworzoną szkółkę drzewek liczącą 18.000 sztuk. W roku ubiegłym dosadzono na Piaskówce 1000 sztuk sosenek wysokopiennych i 50 sztuk jesionów ze szkółki hr. Romera w Wyżnicy koło Rawy ruskiej.

Skwery. Na ich utrzymanie i założenie nowych dwóch skwerów preliminowana jest kwota 10 000 zł. Nowe skwery zostaną założone: jeden na placu Sienkiewicza po drugiej stronie ul. Mickiewicza. Będzie to skwer zamknięty. Drugi skwer powstanie obok, wzdłuż koszar im. Kniaziewicza w ul. Goldhammera popod topolami nadwiślańskimi. Skwer przy ul. Targowej będzie przekopany częściowo i zasiany trawą.

Wszystko co w mieście jest zielone i wszelkie urządzenia w ogrodach i skwerach znajdują się pod szczególną opieką i kierownictwem p. asesora Jakubowskiego, który każdą wolną chwilę poświęca pracy i myśli nad ozdobieniem rodzinnego miasta, które ukochał na miarę stworzonych przez niego wielu dzieł tak pięknych, a dokonanych w przeciągu tak krótkiego czasu urzędowania. Godnego wykonawcę i współpracownika znajduje w naczelnym ogrodniku miejskim p. Mleczce.

Co miasto będzie budowało w tym roku.

W roku bieżącym będzie miasto nasze budowało niewiele, chyba żeby dostało spodziewane pożyczki, na co jednak się nie zanoszą.

Dokończona będzie budowa 3 piętrowego domu mieszkalnego na Pogwizdowie; buduje go arch. p. Mikoś.

Poprowadzone będą w dalszym ciągu prace około zbudowania i urządzenia budynków rzeźni, jednak puszczania w ruch rzeźni w tym roku nie przewiduje się.

Budowany będzie na plantach podziemny klozet, dalszy odcinek muru starego cmentarza od ul. Tuchowskiej i podmurowanie betonowe pod ogrodzenie w ul. Słowackiego.

Pozatem dokonanych będzie kilka drobnych przebudowań obiektów gazowni i elektrowni.

Gdyby jednak miasto otrzymało potrzebne pożyczki, wówczas budowałoby łaźnię, halę targową i może szkołę im. Heffmanowej dla Strusiny.

Szczęściem, że N. Chorzów da pracę licznym w Tarnowie i okolicy pracownikom budowlanym, gdyż inaczej groziłby im brak pracy zwłaszcza ze strony miasta.

W sprawie kolei Tarnów—Kielce.

Pisali już o tem dzienniki krakowskie, że Kraków bardzo jest zainteresowany w tem, aby przedtem, niż dojdzie do skutku budowa linii kolejowej Tarnów—Kielce, powstała linja Kraków—Miechów.

Dlaczego?

Krakowianie tłumaczą to potrzebą dogodnego połączenia Krakowa z żyzną okolicą rolną, skąd Kraków czerpie potrzebne środki żywności. Oprócz prawdy dowodzenia kryje się poza tem obawa i kombinacja.

Obawa, że przez wybudowanie kolei Tarnów—Kielce, a potem Radom—Warszawa, Kraków pozostanie na uboczu i straci przez to wiele pod względem ekonomicznym. I kombinacja, że po wybudowaniu linii Kraków—Miechów, a następnie Miechów—Jędrzejów rząd nie będzie już zbyt interesował się linją Tarnów—Kielce, gdyż już i tak skrócona byłaby droga z Warszawy do Krakowa o 80 km.!

Ci, którzy tak kombinują — przedstawiają jako cel drogę krótszą na Zakopanę, ale zapominają o Krynicy i co ważniejsza, zapominają o państwowej fabryce związków azotowych w Tarnowie, który to obiekt, tak doniosły dla rozwoju państwa w czasie pokoju jako też i wojny, musi mieć jak najkrótszą komunikację ze stolicą Polski.

W całej tej sprawie największą trudność przedstawia konieczność zbudowania nowego mostu kolejowego na Wiśle, na co potrzebna jest kwota ok. 30 milionów złotych.

Nowa linja ma iść nie przez Szczucin, ale przez Mędrzechów, a następnie za Wisłą przez zdrojowiska Busk i Solec i skracałaby drogę z Warszawy o 110 km.

Aby wyjść rządowi naprzeciw, jak również w interesie własnym, aby mieć jak najkrótsze połączenie z państw. fabryką nawozów azotowych w Tarnowie, ziemia kielecka utworzyła osobny komitet, pod kierownictwem wojewody kieleckiego p. Korsaka. Komitet ten odbył już szereg konferencji. Na jednej z nich na zaproszenie występował w imieniu Tarnowa p. starosta Marossanyi. Komitet podjął się akcji przygotowania planów budowy Tarnów—Kielce. Na ten cel, a właściwie dopiero na prace przygotowawcze wyznaczyło miasto kwotę 5.000 zł., a Rada powiatowa również 5.000 zł.

Streszczając powyższe wywody — Kraków dąży, aby droga kolejowa do Tarnowa i Krynicy wiodła z Warszawy przez Kraków — a Kielce i Tarnów dążą, aby droga ta biegła wprost, bezpośrednio.

Tarnów weźmie udział w wystawie poznańskiej.

Rada miejska na ostatnim posiedzeniu uchwaliła kwotę 6.000 zł. na urządzenie stolika dla Tarnowa na Powszechnej Wystawie Poznańskiej. Wszystkich eksponatów z Tarnowa będzie ok. 70, na co złożą się fotografie, wykresy, plany sytuacyjne, grafiki i obrazy. Przedstawione będą budowle miejskie, szkoły, gmachy o wartości architektonicznej, rozwój miasta i urządzeń.

Tak zwyciężyła spokojna rozważa, że Tarnowa nie powinno brakować tam, gdzie wszystkie miasta Polski będą mieć zaszczyt zareklamowania swej pracy i znaczenia.

